

Písanie veľkých písmen v náboženskej terminológii

Autori:

PhDr. E. Sitárová

PhDr. S. Ondica

PhDr. I. Masár

PhDr. M. Považaj

Tieto pravidlá sú podľa dohovoru členov ZKVS záväzné pre všetkých jej pracovníkov pri práci s textom náboženského charakteru od dňa obdržania predmetného súpisu termínov. (Dané k dispozícii v Trnave 31. marca 2006.)

Boží (prídavné meno od Boh; Božie milosrdenstvo, Božia milosť, Božia múdrosť, Božia láska) boží (v ustálených spojeniach a obrazných pomenovaniach; vyjsť na svetlo božie) osobné zámená píšeme s malým začiatočným písmenom: ďakujem ti, Bože, za všetky tvoje dobrodenia, lebo ty žiješ a kraluješ...

Božie slovo (nejde o osobu, nie je to zástupné pomenovanie, ide o náuku)

matka Cirkvi

tri božské osoby, druhá božská osoba, tretia božská osoba

Božie **kráľovstvo**, nebeské kráľovstvo, kráľovstvo

Preblahoslavená Panna Mária (titul), preblahoslavená Panna (atribút), nepoškvrnená Panna, najsvätejšia Panna

nepoškvrnené počatie, ja som Nepoškvrnené počatie (meno), Nepoškvrnené počatie Panny Márie (sviatok)

Božia Rodička, Bohorodička

Matka Cirkvi (prenesený význam), nebeská Matka, naša Matka, Mária je Ježišova matka (vzťah), Kristova matka, Kristus je Máriin syn (vzťah)

Panna Mária Lurdská, lurdská Panna Mária (označenie miesta), Sedembolestná Panna Mária, Sedembolestná, Sedembolestná matka

Mária je naša učiteľka

Ježiš je náš učiteľ (učiteľ nie v pozícii zástupného pomenovania), Učiteľ (keď ide o zástupné pomenovanie)

Kristus je hlava Cirkvi, Ježiš je spasiteľ ľudstva a kráľ vesmíru, Boh je láska, Boh je pravda Spasiteľ, Vykupiteľ, Pán, Syn, jednorodený Syn

Najsvätejšia Trojica, trojjediný Boh

Kristus Hlava, Kristus Kráľ

Syn Dávidov, Baránok Boží

nebeský Otec

Boží posol = Mesiáš

Slovo (Kristus; ide o zástupné pomenovanie), večné Slovo, Slovo sa telom stalo

Najsvätejšie **Srdce** Ježišovo, Nepoškvrnené Srdce Panny Márie
Ježišovo srdce je plné lásky, Mária nás miluje celým svojím srdcom

cirkevní otcovia, konciloví otcovia, otcovia biskupi

Svätý Otec, pápež, rímsky biskup
sluha sluhov Božích = pápež

Adventné **obdobie**, Vianočné obdobie, Pôstne obdobie, Cezročné obdobie
Advent (uprednostňovať Adventné obdobie ako oficiálny názov liturgického obdobia), Vianoce,
Pôst (uprednostňovať Pôstne obdobie ako oficiálny názov liturgického obdobia), Veľký pôst
(uprednostňovať Pôstne obdobie ako oficiálny názov liturgického obdobia)
Pascha (sviatok)
advent – očakávanie
pôst – zdržiavanie sa jedla

Rímskokatolícka cirkev, Katolícka cirkev, **Cirkev**,
katolíck

svätá rímska Cirkev, svätá Cirkev, všeobecná Cirkev, latinská Cirkev

Evanjelická cirkev a. v., Pravoslávna cirkev, Grécka cirkev

východná cirkev, západná cirkev, rímska cirkev, byzantská cirkev, východné cirkvi, západné
cirkvi

miestna cirkev

domáca cirkev

Učiteľský úrad Cirkvi, Magistérium

Sväté písmo, Písmo, Biblia

Genezis, Kniha Genezis, v Knihe Genezis

Prvá Mojžišova kniha, Kniha Jób, Kniha žalmov, Kniha prísloví

Kniha sudcov, sudcovia, obdobie sudcov, Žaltár, Žalm 8 (názov), ôsmy žalm (v poradí), žalmy
Sudcovia (ako Kniha sudcov), Žalmy (ako Kniha žalmov)

Nový zákon, Starý zákon (názvy kníh); môžeme sa stretnúť aj s názvami Starý testament, Nový
testament, Stará zmluva, Nová zmluva

Evanjelium podľa Jána, evanjelium sv. Jána

evanjelium, ohlasovať evanjelium

nová zmluva (novozákonná zmluva; toto je moja krv novej zmluvy, Kristus spečatil novú
zmluvu svojou krvou, nová a večná zmluva)

stará zmluva (starozákonná zmluva; zákon daný v starej zmluve je prvou fázou zjaveného
zákona), archa zmluvy, prvá zmluva (previnenia spáchané za prvej zmluvy)

nový zákon, starý zákon (nejde o názvy; miesto starého zákona v pláne spásy, nový alebo
evanjeliový zákon vyhlásil Kristus, nový zákon sa nachádza v celom Kristovom živote a
v katechéze apoštolov)

Tradícia = prameň

apoštolská Tradícia; poklad viery obsiahnutý v posvätnnej Tradícii a vo Svätom písme

tradícia

Zjavenie = prameň poznania od Boha, Božie zjavenie

zjavenie

Zákon (Pentateuch) a Proroci (prorocké knihy) = knihy Starého zákona

podľa tradície to bolo takto, proroci hovoria, vyplýva to zo zákona, vieme to z Božieho zjavenia,

Typy chrámov:

Bazilika svätého Petra, Svätopeterská bazilika = Svätý Peter (vyhýbať sa pomenovaniu Svätý Peter), kupola Svätého Petra (radšej kupola Baziliky svätého Petra), bazilika (vo všeobecnosti)

Kostol narodenia Panny Márie, Kostol s'atia svätého Jána Krstiteľa, Kostol povýšenia Svätého kríža, Kostol Svätého hrobu, Kostol košických mučeníkov, Bazilika premenenia, Kostol nanebovzatia Panny Márie, Bazilika narodenia v Betleheme

bazilika Santa Maria Maggiore (druhové pomenovanie)

Múzeum Ľudovíta Štúra v Modre (súčasť názvu)

múzeum Condé (druhové pomenovanie)

Katedrála svätého Jána Krstiteľa, katedrálny Chrám svätého Jána Krstiteľa, Konkatedrála svätého Martina

jeruzalemský **chrám** (v Starom zákone)

Kaplanka Jána Evanjelistu, Kostolík svätého Damiána

Jaskyňa narodenia, Jaskyňa zjavení (Lurdy)

Bratislavská **kapitula**, Spišská Kapitula, Spišská **diecéza**, Spišské **biskupstvo**,

Bratislavsko-trnavský arcibiskupský **úrad**, Rímskokatolícky farský úrad svätého Mikuláša v Trnave

Rehoľa menších bratov kapucínov, kapucíni

Rád premonštrátov, premonštráti

Kongregácia dcér božskej lásky, dcéry božskej lásky, mariánky

Inštitút dcér Márie Pomocnice, dcéry Márie Pomocnice, saleziánky

Kongregácia milosrdných sestier Svätého kríža

Kongregácia sestier najsvätejšieho Spasiteľa

Kongregácia najsvätejšieho Vykupiteľa

tretí rád, Tretí rád svätého Františka Assiského

Oslovenia (funkcie):

páter (P.); páter Peter, P. Peter

sestra (sr.); sestra Lucia, sr. Lucia

fráter (fr.); fráter Ján, fr. Ján

dp. (dôstojný pán)

vdp. (veľadôstojný pán)

Mons. (monsignor)

arcibiskup metropolitá, farár dekan, biskup koadjutor

majster novicov, magister novicov (novicmajster)

Oltárna sviatosť, Najsvätejšia sviatosť, Najsvätejšia oltárna sviatosť, Prevelebná oltárna sviatosť

Eucharistia, sviatosť Spasiteľ

hostia, viatikum

Svätý kríž, Svätý hrob, Scala sancta, sväté schody (aj v Malackách, nie ako názov)
pozostatky Svätého kríža
oltár svätej Barbory
hrob svätého Petra

Sviatky:

Najsvätejšie Kristovo telo a krv, Božie telo (hovorový názov, nie liturgický), sviatok Božieho tela
sväté neviniatka, svätí anjeli strážcovia, sviatok neviniatok, sviatok svätých košických mučeníkov
spomienka na svätého Jozefa, robotníka
spomienka na svätého Jozefa Robotníka
svätý Maxim Vyznávač
Jakub Mladší
archanjel Michal
Michal Archanjel
Michal, archanjel
Pavol Prvopustovník
Pavol, pustovník
Katarína Sienská
František Assiský, Irenej Lyonský
učiteľ Cirkvi, učiteľka Cirkvi
Sviatok stánkov, Sviatok nekvasených chlebov, Sviatok všetkých svätých
sviatok Nepoškvrneného počatia Panny Márie, sviatok Obetovania Pána
slávnosť Panny Márie Bohorodičky
Prvá veľkonočná nedeľa, Druhá nedeľa po Narodení Pána
sviatok Mena Panny Márie, sviatok Svätej rodiny, sviatok Zjavenia Pána

časti svätej omše: prefácia, kolekta, glória, krédo

Krédo, Glória (**názvy modlitieb**)

Magnifikat (slov.), Magnificat (lat.)

Benediktus (slov.), Benedictus (lat.)

Prvá eucharistická modlitba, Druhá eucharistická modlitba (názvy)

Modlitba Pána alebo Otče náš

Anjelské pozdravenie alebo Zdravas', Mária

vyznanie viery, Apoštolské vyznanie viery, Nicejsko-carihradské vyznanie viery

modlitba posvätného ruženca, ruženec

modlitba krížovej cesty, krížová cesta

Desatoro Božích prikázaní, Pätoro cirkevných prikázaní

Desať Božích prikázaní, Päť cirkevných prikázaní

Desatoro, Dekalóg

Pätoro

tri božské čnosti, božské čnosti, kardinálne čnosti, sedem hlavných hriechov, šesť hlavných právd

pašie

utrpenie nášho Pána Ježiša Krista

Biskupská **synoda** (orgán, nie zasadanie)

zasadanie Biskupskej synody

Štátny sekretariát (pápežský)

Svätá stolica, Apoštolská stolica

Druhý vatikánsky koncil**Názvy udalostí**

vtelenie, premenenie na vrchu Tábor, nanebovzatie Panny Márie, nanebovstúpenie,

zmŕtvychvstanie, vzkriesenie, zvestovanie

Vzkriesenie (veľkonočná slávnosť)

Zemepisné názvy

Judea, judejský, Judsko, judský

Kanaán, kanaánsky

Betlehem (mesto)

betlehem (pod stromčekom)

Slovenský betlehem (názov umeleckého diela v Rajeckej Lesnej)

Betlehem – „dom chleba“ (preložený význam názvu)

Engadi – „kozí prameň“

Šalamún – „pokojný“

Sarvia – „voňajúca pistáciou“

Isboset – „muž hanby“

Urbi et orbi

pápež udelil požehnanie Mestu a svetu

sväté roky, jubilejné roky

Jubilejný rok 2000, Veľké jubileum roku 2000

Svätý rok 1950

sväté brány rímskych bazilík

Svätá brána Baziliky svätého Petra

Svätá rodina, nazaretská rodina

Skratky za menom

Štefan Sandtner SDB (genitív pôvodu)

Ján Novák, CSc. (prístavok)

Rôzne:

Talmud, Tóra (kniha), Mišna
tóra (zvitok)

svätý Tomáš Akvinský, anjelský doktor
barbarská noc, nežná revolúcia
Bratislavský veľký piatok
Kumrán, kumránske zvitky
Posledná večera, večeradlo
posledný súd
alfa a omega, prvý a posledný
Matka Terézia, Páter Pio
apoštol Pavol (niekedy aj Apoštol)

hodinky, breviár, vešpery, ranné chvály, laudy, liturgia hodín
Liturgia hodín (dielo)
Lekcionár I/C
lekcionár, lekcionáre
ofícium (modlitba), Posvätné ofícium (inštitúcia)